

Illustratie: Guido van Driel

De Zweedse band het ziekenhuis uit

AUTEURS

Sandra Timmerman, Jolanda Wiersema, Achieme Ruchti, José Schoot Uiterkamp, Caroline Otter

In het artikel 'De Zweedse band ook het ziekenhuis uit?' in *TvZ* nr. 11-12/2009, p. 25, pleit de landelijke werkgroep VBI (vrijheidsbeperkende interventies) voor het verbeteren van het beleid rond vrijheidsbeperkende interventies in ziekenhuizen. Volledig afschaffen van de Zweedse band is volgens hen in het ziekenhuis waarschijnlijk niet haalbaar omdat patiënten worden gefixeerd om medisch noodzakelijk handelen mogelijk te maken. Een reactie.

>> Binnen het Martini Ziekenhuis zijn de afgelopen 14 maanden geen patiënten verpleegd in een Zweedse band of een vergelijkbaar vrijheidsbeperkend middel. Alle Zweedse banden zijn van de verpleegafdelingen verwijderd. Er zijn nog wel twee zogenoemde Brefixbanden aanwezig in het ziekenhuis. Deze mogen alleen worden gebruikt in opdracht van een psychiater. De afgelopen 14 maanden is hiervan geen gebruik gemaakt. Dat komt naar ons idee door een aantal factoren. De verpleegkundigen zijn goed op de hoogte van de risicofactoren voor het ontstaan van een delier. Dit wordt vroegtijdig herkend en familie en/of andere naasten worden zo snel mogelijk bij de begeleiding van een onrustige patiënt betrokken. Er is een laagdrempelige afdeling ziekenhuispsychiatrie waar artsen en verpleegkundigen

een consult kunnen aanvragen. Patiënten worden tijdens een poliklinisch preoperatief spreekuur door een verpleegkundige gescreend op de aanwezigheid van risicofactoren voor het ontstaan van een delier. Zo nodig wordt al voor opname contact gezocht met de afdeling ziekenhuispsychiatrie. Patiënten die aangeven bij vorige opnames in de war te zijn geweest worden voor opname poliklinisch door de psychiater gezien om een plan van aanpak te maken voor het geval een delier ontstaat.

Wanneer een patiënt onrustig wordt volgt direct een analyse van de oorzaak, zodat snel een gerichte behandeling kan starten. De analyse van de situatie wordt gestructureerd door het formulier 'Besluit en opdracht vrijheidsbeperkende maatregel'. Hierdoor worden verpleegkundigen en artsen gedwongen om stil te staan bij de reden waarom zij een vrijheidsbeperkende maatregel willen toepassen, de oorzaak van het onrustige gedrag van de patiënt, de mogelijkheid om aanvullende maatregelen te nemen, zoals psychofarmaca, het geven van een dagstructuur en afleiding of het betrekken van familie bij de zorgverlening. Verder is een deel van de afdeling neurochirurgie ingericht als medium care afdeling. Omdat hier continu een verpleegkundige aanwezig is die direct toezicht heeft op de patiënten, is er minder behoefte om te fixeren. Ook de afdelingen interne geneeskunde en neurologie beschikken over een medium care.

Vrijheidsbeperkende materialen

Er is veel geïnvesteerd in het zoeken naar veilige en humane middelen om een onrustige patiënt te fixeren als dat voor de medische behandeling noodzakelijk is. Ook is gezorgd voor uniformiteit en duidelijke protocollen, toegespitst op de situatie (bedden, stoelen, et cetera) binnen het Martini Ziekenhuis.

De vrijheidsbeperkende middelen worden alleen toegepast na een analyse van de oorzaak van de onrust en zo nodig in combinatie met psychofarmaca.

Voor patiënten die 'plukkerig gedrag' vertonen zijn veiligheidswanten beschikbaar. Dit kan voldoende zijn om te voorkomen dat de patiënt een infuus of maagslang verwijdert.

Onrustige patiënten die uit bed willen stappen maar gezien hun ziektebeeld of medische behandeling daar beter in kunnen blijven, wor-

den verpleegd in een Trippelhoes. Dit is een soort slaapzak/hoeslaken waarin de patiënt in bed ligt.

De Trippelhoes belemmert de patiënt uit bed te stappen maar geeft hem wel voldoende bewegingsvrijheid om op zijn zij te gaan liggen. In combinatie met een lage stand van het bed is de Trippelhoes het veiliger alternatief voor de Zweedse band.

Vrijheidsbeperking vraagt continue aandacht van de hulpverleners. Op alle verpleegafdelingen is minimaal één verpleegkundige aangewezen als 'aandachtsvelder vrijheidsbeperkende middelen'. Tegelijkertijd blijven de consultatief psychiatrisch verpleegkundigen steeds kritisch kijken naar waar het nog beter kan.

Wij zijn heel benieuwd naar de resultaten van de werkgroep VBI en de ontwikkeling van landelijke normen voor vrijheidsbeperking binnen ziekenhuizen. <<

Nawoord

De auteurs zijn respectievelijk unithoofd neurochirurgie, zorgcoördinator neurologie, verpleegkundige intensive care, consultatief psychiatrisch verpleegkundige en organisatieadviseur bij het Martini Ziekenhuis. Samen vormen zij de Werkgroep vrijheidsbeperkende middelen. Contact: c.otter@mzh.nl.